

Algemeen	
Onderwerp	Evaluatie Verbeterplan WEB
Verspreiden	Nee
Contactpersoon	Tamara Breman
Eenheid	Beleid en bestuur
E-mail	t.breman@regiogv.nl
Kenmerk	DOC-24005694
Datum	27 september 2024

1. Voorstel

1. De evaluatie van het Verbeterplan WEB vast te stellen
2. In te stemmen met de aanbevelingen uit de evaluatie en deze meenemen in nieuw regionaal beleidsplan 'Meedoen'

2. Aanleiding

Het Verbeterplan WEB is vastgesteld tijdens het PFHO van 9 juni 2023 met als doel om meer laaggeletterde volwassenen met Nederlands als moedertaal (NT1'ers) te bereiken en het gebruik van taaltrajecten te vergroten. Nu het plan een jaar loopt, evalueren we de resultaten die de verbeteracties van het plan hebben opgeleverd. Het is van belang om deze analyse nu te doen, met het oog op een nieuw op te stellen regionaal beleidsplan ter bevordering van basisvaardigheden per 2025. Dit nieuwe beleidsplan is ter opvolging van het Beleidsplan "[Taal is de Sleutel 2020-2024](#)".

3. Doelstelling

Deze evaluatie heeft als doel om terug te kijken op de onderstaande 4 verbeterpunten zoals beschreven in het Verbeterplan WEB:

1. Het vinden en bereiken van de doelgroep
2. Het voorkomen van uitval
3. Het verbeteren van de monitoring en sturing
4. Inbedding lokaal in het sociaal domein

Voor deze evaluatie is onderzocht in hoeverre de verbeteracties zijn uitgevoerd en of ze ook het gewenste effect hebben. Hieruit volgen conclusies en aanbevelingen. Daarnaast evalueert het verslag het beschikbare budget en de benutting hiervan.

4. Context

Centrumgemeente Hilversum ontvangt vanuit de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) elk jaar middelen voor de regionale aanpak van laaggeletterdheid voor de Regio Gooi en Vechtstreek. Deze taak is door de gemeenten belegd bij de regio-organisatie. De besteding van het WEB-budget is voor opleidingen om de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden te verbeteren. Het kan ingezet worden voor formeel en non-formeel aanbod¹ met professionals en/of vrijwilligers. De doelgroep van de WEB zijn volwassenen die niet inburgeringsplichtig zijn.

Het WEB budget in de Regio Gooi en Vechtstreek werd de laatste jaren niet volledig benut, terwijl laaggeletterdheid wel degelijk voorkomt in deze regio. In 2022 werd het totaal voor Regio Gooi en Vechtstreek geschat op 17.150 inwoners. Tot januari 2023 waren 4 taalaanbieders gecontracteerd, waardoor de inschrijvingen verspreid waren en men niet kwam tot de minimale groepsgrootte om de lessen daadwerkelijk te starten. Dat leidde tot lange wachttijden. Per 1 januari 2023 is volgens het Verbetertraject Samenwerking Taalpartners het aantal aanbieders teruggebracht. Bij de vaststelling van het Verbeterplan WEB in mei 2023 waren er per 1 januari 2023 al twee taalaanbieders gecontracteerd voor formele taallessen met gecertificeerde docenten. Met de komst van het

¹ Formele taallessen zijn gericht op het verkrijgen van een erkend diploma of certificaat onder begeleiding van professionele docenten. Non-formeel onderwijs is georganiseerd leren, maar wat minder gestructureerd en systematisch in vergelijking met formeel leren. Non-formeel aanbod is niet gericht op het behalen van een erkend diploma of certificaat.

Verbeterplan WEB en de bijbehorende aanbevelingen, zijn deze contracten halverwege 2023 verlengd tot eind 2024, om meer tijd te creëren om te monitoren op de ontwikkelingen.

De focus in de contracten ligt tot nu toe vooral op formele taalverwerving, waardoor opleidingen voor basisvaardigheden gericht op rekenen en digitale vaardigheden niet zijn ingekocht. De geraamde jaarlijkse opdrachtwaarde aan de taalaanbieders is vastgesteld op 90% van het beschikbare budget. De overige 10% van het budget is gereserveerd voor trajecten welke buiten de scope van de opdracht vallen, bijvoorbeeld non-formeel aanbod en lessen voor reken- en digitale vaardigheden.

Naast de jaarlijkse WEB-middelen stelt de Rijksoverheid ook middelen beschikbaar vanuit het landelijk actieprogramma Tel mee met Taal voor het verbeteren van basisvaardigheden van werknemers en van ouders. Voorwaarde hierbij is dat de regio over een beleidsplan beschikt. Het beleidsplan voor onze regio is [Taal is de Sleutel](#), dat een looptijd kent van 2020 tot en met 2024. In het plan wordt aangenomen dat de inwoner het meest profijt heeft van de formele trajecten die het doel hebben om het taalniveau te verhogen. De regio-organisatie coördineert het opstellen en de uitvoering van het regionale beleidsplan, waaronder de inkoop van de taaltrajecten. De financiering Tel mee met Taal vanuit het Rijk loopt per 1 januari 2025 af.

5. Conclusies en aanbevelingen

Zijn de acties uit het verbeterplan uitgevoerd, en wat heeft het opgeleverd? Bijlage 1 zet per actie beknopt uiteen wat de stand van zaken is en in bijlage 2 worden deze stappen toegelicht. Samenvattend zien we dat er stappen zijn gezet in het uitvoeren van de acties uit het verbeterplan. Helaas zien we toch dat het aantal deelnemers terugloopt. Ook is het niet gelukt om meer NT1'ers te bereiken. Hierna volgen per gesteld doel de conclusies en de aanbevelingen.

Het vinden en bereiken van de doelgroep

Conclusies

Het vinden en bereiken van de (NT1) doelgroep is een belangrijk speerpunt om tot een grotere benutting van het WEB budget te komen. Er is geringe actie ondernomen op het vinden en bereiken van de doelgroep. De NT1'ers maken nog geen gebruik van het taalaanbod en zij staan niet op de wachtlijst. Intern bij Regio en gemeenten zijn hier verdere stappen in te nemen (trainen van professionals, werkgeversaanpak, communicatie). Extern vanuit de huidige taalaanbieders ontbreekt actie op deze aanpak.

Het afgelopen jaar heeft het taalaanbod minder deelnemers bereikt ten opzichte van de voorgaande jaren. Daarnaast is er geen gebruik gemaakt van het budget dat gereserveerd is voor trajecten welke buiten de scope vallen, bijvoorbeeld non-formeel aanbod type 2. De beperking per 1 januari 2023 naar twee taalbieders heeft de wachtlijsten (door o.a. tekort aan gecertificeerde docenten) niet weggenomen en het laat zien dat de aangenomen opdracht te grootschalig is voor de twee huidige taalaanbieders.

Aanbevelingen

Deze aanbeveling is afhankelijk van een aantal factoren en is met die reden hierna stapsgewijs uiteengezet.

Stap 1: Gezamenlijk dragen van de aanpak van laaggeletterdheid / basisvaardigheden; de regionaal belegde opdracht krijgt lokale inbedding bij uitvoerende teams van gemeenten die met kwetsbare inwoners werken (bijvoorbeeld jeugd, wmo, publiekszaken, werk en inkomen, schuldhulpverlening).

Aanpak: Uitvoering van plan van aanpak aandachtfunctionarissen op vindplaatsen: lokaal signaleren en verwijzen naar taalaanbod door gemeenten, welzijnsorganisaties, scholen.

Stap 2: Experimenteren met trajecten die buiten de scope van de opdracht vallen. Dit jaar en 2025 gebruiken om taaltrajecten te financieren die buiten de restricties van de WEB contracten vallen. Denk aan korte cursussen voor specifieke teams van lokale werkgevers.

Stap 3: De contracten met de huidige taalaanbieders vóór 1 september 2025 beëindigen en opnieuw aanbesteden.

Aanpak

- De opdrachtwaarde in meerdere kleine percelen verdelen over formeel en non-formeel aanbod voor een betere spreiding.
- Bestaande en nieuwe non-formele mogelijkheden in kaart brengen naast taaltrainingen rondom basisvaardigheden zoals rekenen en digitale vaardigheden. De samenwerkingspartners van de gemeenten en de huidige taalaanbieders kunnen hierbij betrokken worden, want zij bieden al veel aan. Met een totaaloverzicht van het non-formele aanbod wordt inzichtelijk wat er mist.
- Marktverkenningssessie uitzetten: (nieuwe) aanbieders laten meedenken over non-formeel aanbod rondom taal, rekenvaardigheid en digitale vaardigheden.
- Met deze input specificeert de regio-organisatie de diverse deelopdrachten en het bijbehorend budget en kunnen de aanbestedingen worden uitgezet.
- Als de afspraken over het vinden en bereiken van de NT1 doelgroep behouden worden, dienen de doelen voor de aanbieders concreet en cijfermatig te zijn.

Opmerkingen

- De verdeling in meerdere percelen brengt extra belasting voor de afdeling Contractbeheer met zich mee. Als dit na 2024 niet vanuit WEB gedekt kan worden, zullen de gemeenten hier een financiële bijdrage voor moeten leveren. Het ministerie moet hier nog een besluit over nemen.
- De formele taallessen die nu worden afgenomen bij de taalaanbieders kunnen onderdeel blijven van het aanbod, maar voor een kleiner overeengekomen budget.
- De afname in het aantal inwoners dat gebruik maakt van de WEB is in 2023 opvallend laag ten opzichte van 2022. Dit kan te maken hebben met de nieuwe Wet Inburgering, welke in werking is getreden op 1 januari 2022. Met deze wet is de gemeente (i.p.v. de inwoner) verantwoordelijk voor het beheer van en toezicht op het inburgeringstraject. Dit zou positieve invloed kunnen hebben op de scholingskwaliteit, waardoor daaropvolgende taallessen minder nodig zijn.

Het voorkomen van uitval

Conclusie

In het gebruik van het DLP systeem zijn veel drempels weggenomen door actieve monitoring, eerstelijns hulp en trainingsmomenten die Contractbeheer biedt aan gemeenten en taalaanbieders. De afgelopen jaren zijn de toegekende bedragen relatief hoog in vergelijking met de daadwerkelijk gedeclareerde kosten. Doordat taalaanbieder dit al voor intake aanvragen, geeft het een vertekend beeld van de uitval tijdens de cursus. Werkinstructies worden dus niet altijd opgevolgd door taalaanbieders en dit heeft gevolgen voor de cijfers en de daaraan verbonden conclusies.

Aanbeveling

Op dit moment is het voor de regio-organisatie lastig te bepalen wat de redenen zijn dat inwoners die zich melden bij de taalaanbieders, niet starten met een traject. Het monitoren van de opvolging van de werkinstructies door de aanbieders heeft meer aandacht nodig. Om meer grip te krijgen op het proces dat voorafgaat aan de inschrijving bij de aanbieder, is de aanbeveling te onderzoeken of er intern een centraal aanmeldpunt opgezet en beheerd kan worden. Zo krijgen de gemeenten beter inzichtelijk wie zich met welke vraag meldt, waar in voorzien kan worden en waar winst te behalen valt met de inzet van andere trajecten.

Opmerking

Het instellen van een centraal aanmeldpunt brengt extra kosten met zich mee. Mogelijk komen hier landelijke middelen voor beschikbaar.

Verbeteren van de monitoring en sturing

Conclusie

Hierin zijn veel stappen gezet. De afdeling Contractbeheer van de regio-organisatie heeft een grote stap gemaakt met de optimalisering van het DLP systeem en met de inzet van het gestructureerd aanpakken van het contract beheer. Ook de gemeentes zijn nu nauw betrokken bij het contract beheer.

Aanbeveling

De huidige monitoring uit DLP nodigt uit om verder het gesprek aan te gaan met de taalaanbieders achter de cijfers en het proces. De gegevens die de aanbieders ieder kwartaal verstrekken zijn aan harmonisatie en overzicht toe. De regio-organisatie kan hiervoor een template maken met de gegevens die zij nodig heeft voor betere monitoring en inzage op het proces. Denk aan: aantal deelnemers, startdatum, looptijd, certificering, wachtlijst en overgehevelde kandidaten.

Inbedding lokaal in het sociaal domein

Conclusie

De eerste stappen worden gezet in de lokale inbedding van de regionaal belegde taak rondom basisvaardigheden / laaggeletterdheid. Eén gemeente laat in september '24 diverse afdelingen de basistraining volgen over laaggeletterdheid. Daarnaast heeft de regionaal vertegenwoordigde werkgroep de focus op Werk & Inkomen en Gezin in het nieuwe regionale plan ter bevordering van basisvaardigheden per 2025.

Aanbeveling

De koers behouden en de opdracht die de regio-organisatie heeft lokaal te blijven dragen. Lage vaardigheden op het gebied van taal, rekenen en/of digitaal heeft effect op veel leefgebieden waar gemeenten hun inwoners op ondersteunen. De bewustwording daarvan dient te worden opgenomen in de nieuwe lokale beleidsplannen.

Overzicht aanbevelingen

In onderstaand overzicht zijn alle aanbevelingen kort opgesomd met daarbij de praktische uitvoering.

Doelstelling	Aanbeveling	Wie	Wanneer	Kosten
Vinden en bereiken van de doelgroep	Installeren van aandachtsfunctionarissen bij uitvoerende teams die met kwetsbare inwoners werken	Uitvoeringsmanagers gemeenten, Projectleider Regio GV, Stichting Lezen en Schrijven	Doorlopend	Trainingsbudget Taal is de Sleutel
	Experimenteren met trajecten buiten de scope van de WEB contracten.	Adviseur Basisvaardigheden Regio GV, Projectleider Regio GV	2024, 2025	Binnen het WEB budget
	Huidige contracten beëindigen voor 1 september 2025 en nieuwe aanbestedingen uitzetten na grondige marktverkenning.	Projectleider Regio GV, Adviseur Basisvaardigheden Regio GV, werkgroep basisvaardigheden	2024, 2025	Vanuit de WEB of extra gelden vanuit gemeenten
Voorkomen van uitval	Onderzoeken of er intern een centraal aanmeldpunt opgezet en beheerd kan worden.	Projectleider Regio GV, Beleidsadviseur Werk & Participatie Regio GV	2024, 2025	Vanuit de WEB of extra gelden vanuit gemeenten
Verbeteren van de monitoring en sturing	Templates maken en verstrekken voor kwartaalgesprekken met taalaanbieders	Contractbeheer Regio GV	2024	Geen extra kosten
Inbedding lokaal in het sociaal domein	Aanpak van Basisvaardigheden opnemen in lokale beleidsplannen	Beleidsadviseurs gemeenten	Doorlopend	Geen extra kosten

6. Evaluatie van budget besteding

Uit de conclusies blijkt dat we niet alle verbeteracties hebben uitgevoerd. De uitnutting van het budget is niet verbeterd. In tabel 1 zijn de budgetten voor de WEB te zien, de jaarlijkse uitgaven aan taalcursussen en het bedrag dat onbenut is gebleven. In 2023 is er ten opzichte van 2022 minder uitgegeven aan taallessen. De besteding van de eerste helft van 2024 ligt hoger dan dezelfde periode van het vorige jaar. Eind juni 2023 was er € 184.176 gedeclareerd. Het eerste halfjaar van 2024 hebben we een stijgende lijn gezien wat uitgaven betreft. Als we dit doortrekken zouden we boven de bestedingen van 2023 uit kunnen komen.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Toekenning vanuit het Rijk	€ 712.298	€ 749.940	€ 765.773	€ 782.815	€ 968.559	€ 932.369
Overheveling jaar ervoor	€ 73.041	€ 178.075	€ 374.970	€ 382.887	€ 195.704	€ 242.140
Totaal te besteden budget	€ 785.339	€ 928.015	€ 1.140.743	€ 1.165.702	€ 1.164.263	€ 1.174.509
Uitgaven	€ 524.305	€ 360.396	€ 633.748	€ 579.699	€ 446.789	€ 243.840*
Onbenut budget²	€ 261.034	€ 567.619	€ 506.995	€ 586.003	€ 717.474	
% onbenut budget	31%	61%	44%	50%	61%	

Tabel 1. Budgetten WEB. Bron: Financiën en Control gemeente Hilversum (Sisa) en Administratie Regio (DLP)
*declaraties t/m juni 2024

² Bij onderbesteding mag 25% van de voor dat jaar toegekende rijksbijdrage worden overgeheveld naar volgend jaar. Het overige deel moet worden terugbetaald aan het Rijk. In de jaren 2020 en 2021 was dit percentage tijdelijk 50% in het kader van de Corona-maatregelen.